

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne
Čj. MSP-519/2015-OD-SPZ/4
Počet listů:4
Přílohy:2

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Obviněný A.T. – stížnost pro porušení zákona

Příloha:

Kopie rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53, včetně zachovalých kopií archivního materiálu
Spis Městského soudu v Brně vedený pod sp.zn. 1 Rt 3/96

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného zemřelého A.T.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53, byl obviněný zemřelý A.T. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 2 let. Současně byla vyslovena ztráta čestných práv občanských na 3 roky. Soud rovněž rozhodl o povinnosti obviněného nahradit náklady trestního řízení.

Předmětného trestného činu se obviněný dopustil tím, že dne 29.10.1953 u svého útvaru v Radvanicích po nástupu vojenské základní služby, tuto odmítl vykonávat s odůvodněním, že se to přičí jeho náboženskému přesvědčení.

Výše uvedený rozsudek nabyl právní moci dne 29.12.1953, tedy dnem vyhlášení.
Z připojené vojenské dokumentace vyplývá, že byl obviněný následně dne 22.1.1954 přemístěn do ZÚNZ v Ostrově u Karlových Varů, přičemž usnesením prokurátora Nižší vojenské prokuratury v Brně pod sp.zn. A 019042/0 bylo rozhodnuto o tom, že obviněný je

účasten na rozhodnutí presidenta republiky o amnestii ze dne 9.5.1955 a podle článku I/5 mu byl prominut zbytek trestu z trestu odnětí svobody, uloženého mu citovaným rozsudkem.

V předmětné trestní věci nebyl obviněným zemřelým A.T. podán návrh na rehabilitační řízení dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jelikož jmenovaný dne 3.4.1978 zemřel. Práva na podání návrhu na zahájení přezkumného řízení využila manželka zemřelého obviněného, paní H.T., která dne 17.10.1994 podala Městskému soudu v Brně návrh na zahájení přezkumného řízení podle cit. zákona o soudní rehabilitaci.

Městský soud v Brně rozhodl následně v neveřejném zasedání usnesením ze dne 21.3.1996, sp.zn. 1 Rt 3/1996, tak, že zamítnul podle § 9 výše citovaného zákona návrh na zrušení rozhodnutí v přezkumném řízení, a to s odůvodněním, že obviněný zemř. A.T. byl rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53, uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb., který není uveden v ust. § 4 zákona č. 119/1990 Sb., takže ve věci nelze zahájit přezkumné řízení. Dále konstatoval, že nejde o trestný čin, přečin, zločin či přestupek uvedený v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., jež byly zrušeny přímo ze zákona, proto musel být návrh na přezkumné řízení zamítnut. Usnesení Městského soudu v Brně ze dne 21.3.1996, sp.zn. 1 Rt 3/1996, nabylo právní moci dne 16.4.1996.

Tento trestný čin však byl do rehabilitačního zákona (viz ust. § 4 písm. c)) doplněn novelou, provedenou zákonem č. 47/91 Sb., úč. od 1.3.1991, jako trestný čin, o němž lze rozhodnout v přezkumném řízení, zahájeném na návrh odsouzeného a dalších osob. Návrh však musel být podán dle § 6 odst. 1 rehabilitačního zákona nejpozději do dvou let ode dne účinnosti tohoto zákona, tj. do 1.7.1992. Vzhledem k tomu, že byl návrh podán po této lhůtě, mělo být soudem rozhodnuto o jeho zamítnutí dle § 9 odst. 1 citovaného zákona, a to nikoliv z důvodu uvedeného v rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 21.3.1996, sp.zn. 1 Rt 3/1996, ale jako návrh podaný po zákonem stanovené lhůtě.

Napadeným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53, byl porušen zákon v neprospěch obviněného A.T. v ust. § 1 odst. 1 a § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950.

Podle ust. § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 tr. řádu z roku 1950 bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 tr. řádu z roku 1950 bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona z roku 1950 se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti mimo jiné tím, že se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

Těmito výše uvedenými ustanoveními se bývalý Nižší vojenský soud v Brně důsledně neřídil.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 výše uvedeného zákona o soudní rehabilitaci, činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci bylo při přezkumném řízení vycházeno z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. A.T. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Současně je třeba konstatovat, že při rozhodování bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně nebylo přihlédnuto k tomu, že výše jmenovaný obviněný uplatnil své ústavně zaručené právo na svobodu svědomí (viz ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující.

Ústava Československé republiky z roku 1948 toto právo na jedné straně zaručovala, avšak na druhé straně stanovila v § 34 odst. 1, 2 základní povinnosti občana ke státu, mezi nimiž byla i povinnost konat vojenskou službu. Obviněný tedy neměl možnost dostat svým povinností, jež mu byly uloženy zákonem, aniž by se dostal do rozporu s vlastním svědomím. Současně je třeba doplnit, že tehdejší právní řád neumožňoval alternativu k výkonu základní vojenské služby pro případy, kdyby její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce.

Vzhledem k výše uvedenému je zjevné, že v dané věci došlo k porušení zákona, a je tedy dostatečně odůvodněn závěr, že je třeba pravomocný odsuzující rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53, zrušit a napravit tak nezákonný stav, který nebyl (a ani objektivně nemohl být s ohledem na ust. § 6 odst. 1 zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů) odstraněn v rámci řízení o návrhu manželky A.T. na rehabilitaci podle shora citovaného zákona.

Navrhují proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně PSP 47 ze dne 29.12.1953, sp.zn. T 88/53, byl v neprospěch obviněného A.T. porušen zákon zejména v ust. § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb. ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb.,
- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadený rozsudek zrušil a zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu, příp. podle § 271 odst. 1 tr. řádu.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [6 Tz 60/2016](#)